

ст. 31 Віденської Конвенції «Про право міжнародних договорів» (ратифікованою Україною у травні 1986 року), Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод стала частиною національного законодавства. Сама Конвенція поширює юрисдикцію ЄСПЛ на всі питання тлумачення та застосування практики та рішень ЄСПЛ. Таким чином, рішення ЄСПЛ можна вважати офіційною формою роз'яснення основних (невідчужуваних) прав кожної людини, закріплених і гарантованих Конвенцією, та у зв'язку з цим – джерелом законодавчого правового регулювання і правозастосування в Україні.

УКЛАДАННЯ УГОДИ ПРО ПРИМИРЕННЯ ЯК ГАРАНТІЯ ВІДНОВЛЕННЯ ПОРУШЕНИХ ПРАВ ПОТЕРПІЛОГО

Чернявська Ю.О., студент факультету менеджменту, адміністрування та права Вінницького національного аграрного університету

Науковий керівник: к.ю.н., старший викладач кафедри правознавства Вінницького національного аграрного університету Головчук В.А.

У сучасній Україні продовжується складний процес побудови правової держави, відбувається переусвідомлення цінностей та значення багатьох правових інститутів і механізмів. Одним із головних напрямків розвитку правової системи став пріоритет особи, її прав і свобод, зокрема в кримінально-правовій сфері. Це відображається у численних наукових роботах, дослідженнях проблем забезпечення прав людини під час кримінального провадження.

Завдяки прийняттю нового КПК України оптимізується система кримінального судочинства, відповідно до світових стандартів, тим самим розширивши можливості захисту та обвинувачення.

Новим інститутом для кримінального процесу в Україні є угода про примирення між потерпілим та підозрюваним (обвинуваченим). Ініціативу в укладання цієї угоди може проявити як потерпілий так і підозрюваний в будь-який момент після повідомлення особи про підозру і до виходу суду до нарадчої кімнати для ухвалення судового рішення. Таким чином, розробниками КПК України визначено часові межі застосування цього інституту лише до ухвалення судового рішення. Так як його призначення врегулювання кримінально-правового конфлікту та відшкодування завданої злочиним шкоди слід звернути увагу на думки науковців, які пропонують розширити межі застосування інституту примирення та поширити його на стадію виконання вироку.

Домовленості стосовно угоди про примирення можуть проводитися самостійно потерпілим і підозрюваним чи обвинуваченим, захисником і представником або з допомогою іншої особи, погодженої сторонами кримінального провадження. До них не відносяться слідчий, прокурор або суддя.

У разі укладання угоди потерпілий має: 1) формулювати вимоги, що випливають з факту заподіяння злочинною шкоди; 2) прийняти компенсацію шкоди від винного чи його родичів; 3) пробачити винну особу. Розмір відшкодування у випадку примирення винного з потерпілим не обов'язково має повністю відповідати заподіяному. В цьому проявляється суттєвий момент диспозитивності: потерпілий сам вирішує, який розмір компенсованої шкоди його задовольнить. Вартість отриманого може бути більшою чи меншою, але, водночас, достатньою для того, щоб потерпілий пробачив винного.

Спираючись на дослідження науковців і впроваджений новий КПК України, можна виділити наступні риси угод про примирення сторін: 1) метою цієї угоди є примирення сторін; 2) угода про примирення являє собою систему взаємних поступок; 3) укладання угоди про примирення сторін здійснюється під контролем суду; 4) угода повинна ґрунтуватися на добровільному волевиявленні; 5) цей інститут представляє, по суті, стислу форму судочинства; 6) угода про примирення сторін може бути укладена як у процесі судового розгляду, так і на стадії підготовки справи до судового розгляду; 7) угода про примирення, затверджена судом, передбачає важливі правові наслідки –

закриття провадження по справі та унеможливлення повторного звернення до суду.

На сьогоднішній день є дуже актуальним питання щодо захисту прав і законних інтересів потерпілого, відшкодування шкоди, завданої йому злочиним. Тому нове впровадження загальної моделі кримінального процесу потребує переосмислення його завдань. У свою чергу, збільшення рівня злочинності та посягання на права та інтереси осіб потребує швидкого та повного їх поновлення. Через це зростає необхідність розширення участі потерпілого у кримінальному провадженні, запровадження процедур, у яких позиція потерпілого має правові наслідки стосовно розгляду кримінально-правового конфлікту.

Має важливе значення питання, що є досить спірним для захисту інтересів потерпілого. Воно виражається в обов'язковій умові застосування інституту примирення стосовно відшкодування завданої злочиним шкоди. У науці висунуто декілька підходів до його розв'язання: одні вчені вважають, що відшкодування шкоди має бути проведено до затвердження угоди судом, інші – виходять з того, що в угодою можуть бути передбачені певні умови стосовно строків та порядку відшкодування шкоди в майбутньому. В останньому випадку може виникнути ситуація, коли обвинувачений не виконає в майбутньому передбачені угодою обов'язки і законні інтереси потерпілого у зв'язку з цим залишаться незахищеними.

ДОТРИМАННЯ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

Ткачук О.І., курсант ФПФПС НАВС

Пріоритетом для будь-якої держави має бути дотримання прав і свобод людини. У 1991 році Україна, ставши незалежною державою, зробила перший крок на шляху до ствердження демократичності, верховенства права. Так, у Конституції України (далі – КУ) окремий розділ присвячено правам і свободам людини і громадянина. Стаття 21 КУ визначає, що всі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах. Права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними.

Згідно зі статтею 22 Основного Закону держави права і свободи людини і громадянина, закріплені цією Конституцією, не є вичерпними. Конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані. Ч. 3 ст. 22 КУ підкреслює, що за прийняття нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод. Слід також згадати інші положення КУ. Ст. 30 визначає, що кожному гарантується недоторканність житла. Не допускається проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку інакше як за вмотивованим рішенням суду. У невідкладних випадках, передбачених законом, з метою запобігти злочини чи з'ясувати істину під час розслідування, якщо іншими способами одержати інформацію неможливо. Ці положення знаходять своє відображення в міжнародних правових актах, зокрема ч. 2 ст. 29 Загальної декларації прав людини вказує, що при здійсненні своїх прав і свобод кожна людина повинна зазнавати тільки таких обмежень, які встановлені законом, та виключно з метою забезпечення належного визнання і поваги прав і свобод інших та забезпечення справедливих вимог моралі, громадського порядку і загального добробуту в демократичному суспільстві. Ці та інші положення потрібно враховувати під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Негласні слідчі (розшукові) дії – це різновид слідчих (розшукових) дій, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню, за